

FNV LOKAAL IS VAN ONS ALLEMAAL

Vier jaar vakbondspolitiek
in Nederlandse gemeenten

**FNV LOKAAL IS
VAN ONS ALLEMAAL**

VOORWOORD

De rol van gemeenten wordt steeds belangrijker. Ze hebben nieuwe taken gekregen als het bijvoorbeeld gaat om de bijstand, het arbeidsmarktbeleid, de thuiszorg, de inburgering en de sociale werkvoorziening. De discussie over verdere decentralisatie van bevoegdheden naar gemeenten is nog niet afgelopen. Daarnaast kunnen gemeenten als opdrachtgever een belangrijke rol spelen, door zaken te doen met sociale en duurzame werkgevers.

Allerlei belangrijke sociale en politieke vraagstukken komen op het lokale niveau naar voren. Denk aan de Wet werk en bijstand, waarbij de vraag opkomt of de sociale beschermingstaak van de overheid niet te veel wordt uitgehold. Of denk aan de gevolgen van privatisering en aanbesteding, bijvoorbeeld waar het gaat om de thuiszorg.

Als vakbeweging hebben we al met al een belangrijke rol te spelen op het lokale niveau. Dit besef lag ook ten grondslag aan de besluitvorming op het FNV-congres in 2005, die de basis legde voor het project FNV Lokaal. Uitgangspunt van dit project is dat we als FNV op lokaal niveau herkenbaar aanwezig willen zijn en dat we aantoonbare invloed willen hebben op het beleid van gemeenten op het gebied van werk, inkomen en zorg. Als FNV beschikken we niet meer over een uitgebreid netwerk van regionale kantoren waar bestuurders werkzaam zijn. We zagen ons daarom gedwongen om op een andere manier invulling te geven aan onze lokale aanwezigheid.

Een centrale rol hierbij spelen onze actieve leden. We hebben vrijwilligers geworven om in 45 gemeenten FNV Lokaal-groepen te vormen. Daarnaast hebben we vertegenwoordigers die actief zijn in uiteenlopende organen zoals Kamers van Koophandel en cliëntenraden. En bovendien zijn er nog talloze vrijwilligers die klaarstaan om mee te helpen aan specifieke activiteiten, zoals de Lokale Monitor Werk

en Inkomen (LMWI). Al met al zijn er vele honderden vrijwilligers die zich op lokaal niveau inzetten voor de uitgangspunten waar de FNV voor staat.

In deze brochure evalueren we het project FNV Lokaal. Een aantal aspecten wil ik er kort uitlichten. We hebben onze doelstelling op het gebied van diversiteit nog niet helemaal gehaald, maar de samenstelling van ons vrijwilligersbestand is een stuk diverser geworden. Er zijn nu beduidend meer vrouwen en etnische minderheden actief. Dat is van groot belang om ook in de toekomst op een vitale manier actief te zijn op lokaal niveau.

Als het gaat om de zichtbaarheid, kunnen we vaststellen dat kranten, radio en tv op ruime schaal aandacht besteden aan lokale FNV-activiteiten. Uiteindelijk is natuurlijk de vraag in hoeverre dit ook leidt tot concrete verbeteringen in het gemeentelijk beleid. Uit de evaluatie van LMWI blijkt dat dit daadwerkelijk het geval is.

Dit alles is geen reden om tevreden achterover te leunen. FNV Lokaal moet nog bruisender worden, nog bekender, nog diverser en nog effectiever. Maar ik ben geweldig trots op wat we in de eerste vier jaar al hebben bereikt. Graag spreek ik mijn waardering uit voor iedereen die daaraan heeft bijgedragen.

Leo Hartveld

Federatiebestuurder FNV Vakcentrale

INHOUD

1 FNV LOKAAL AAN DE BASIS	9
2 HENNY SIWABESSY BLIKT TERUG OP VIER JAAR FNV LOKAAL	13
3 DE RESULTATEN	17
4 ERVARINGEN UIT HET LAND	37
5 CONCLUSIES EN AANBEVELING	57
BIJLAGE	59

FNV LOKAAL AAN DE BASIS

Voor de FNV-congresperiode van 2005 tot 2009 werd Lokaal Sociaal Beleid als speerpunt benoemd. Dat was de juiste beslissing op het goede moment, omdat steeds meer taken en verantwoordelijkheden naar de lagere overheden worden gedelegeerd. Deze ontwikkeling bood en biedt de burgers en de FNV nieuwe kansen om invloed uit te oefenen op het overheidsbeleid.

Op lokaal niveau wordt vaak de kiem gelegd voor nieuwe maatschappelijke ontwikkelingen. De FNV zag daarom het belang in dat wij als vakbeweging nadrukkelijk op lokaal niveau aanwezig zijn en onze stem laten horen. Tegen deze achtergrond werd besloten om de lokale inzet van de FNV opnieuw vorm te geven. Dit is uitgewerkt in het project FNV Lokaal, waarover in deze brochure verslag wordt gedaan.

De doelstellingen van het project Lokaal Sociaal Beleid - later FNV Lokaal - luiden:

- Beleidsbeïnvloeding en lobbyactiviteiten op lokaal niveau op FNV-thema's.
- Het bovenstaande vormgeven via op te zetten actieve, sterke en succesvolle groepen die onder een FNV-vlag opereren en die aansluiting zoeken bij lokale netwerken en allianties.
- Een herkenbare en zichtbare FNV op lokaal niveau.
- Verbetering imago en ledenwinst.

Daaraan gekoppeld werden projectresultaten geformuleerd. Het aanvankelijke doel was om eind 2009 honderd lokale groepen actief te hebben. In juni 2007 werd dit aantal, ondanks dat het project positief werd gewaardeerd door de federatieraad, noodgedwongen losgelaten vanwege de financiële middelen. Het aantal werd teruggebracht naar 45 lokale groepen.

Verder moesten de groepen goed geïnformeerd zijn rond de ontwikkelingen van de Wet werk en bijstand (WWB) en de Wet maatschappelijke ondersteuning (WMO). Ze moesten in staat zijn het beleid van de gemeenten waarin zij opereren dusdanig te verwoorden en te beïnvloeden dat zij de FNV-doelstellingen rondom de WWB, de WMO en cliëntenparticipatie dichterbij konden halen.

Dankzij inhoudelijke resultaten en de publiciteit moest onder 20 procent van de bewoners van de gemeenten bekend zijn dat er een FNV Lokaal actief is. In 2009 zou 50 procent van de actieve kaderleden in de lokale groepen 'nieuw' zijn, dat wil zeggen: leden die begin 2006 nog niet als kaderlid actief waren. Het streven was minimaal 50 procent vrouwelijke leden binnen te halen en minimaal 20 procent etnische minderheden.

Andere beoogde resultaten waren dat van de kaderleden 75 procent tevreden zou zijn over de ondersteuning, die hen geboden wordt. En dat de vakcentrale en bonden tevreden zijn over de behaalde resultaten.

Projectleider FNV Lokaal Henny Siwabessy:

'FNV LOKAAL IS VAN ONS ALLEMAAL'

FNV Lokaal maakte geen gemakkelijke start vanaf 2005. Enkele jaren daarvoor was de regionale structuur van de vakbeweging juist opgeheven. Projectleider Henny Siwabessy ontmoette nogal wat emoties toen ze begon met het opzetten van een vernieuwde structuur. Die kregen de ruimte, maar ze had ook een duidelijke boodschap: de FNV moet zichtbaarder worden en een betere afspiegeling van de samenleving.

Dat Henny Siwabessy in 2005 projectleider FNV Lokaal werd, kwam niet uit de lucht vallen. In 2004 was ze al aangesteld als manager van het lokale beleid bij de FNV, waar ze de opdracht kreeg een nieuwe afdeling binnen de FNV Vakcentrale op te zetten. Alle regiokantoren waren al opgeheven en veranderd in enkele steunpunten. "De FNV wilde meer samenhang en eenduidigheid in het uitbrengen van onze standpunten over de WMO, de WWB en andere gemeentelijke thema's. Een duidelijk herkenbare FNV met een sterk opererend netwerk van actieve leden. Toen het besluit door het FNV-congres genomen werd om lokale groepen FNV-breed te gaan opzetten, was het logisch dat die opdracht bij mij terecht kwam."

Een fikse en uitdagende opdracht. "Verandering en vernieuwing maken altijd veel los bij mensen. Ik wist dat ik te maken zou krijgen met veel teleurgestelde kaderleden, die bovendien geen hoge verwachtingen hadden van de vernieuwing. Ze dachten dat er te weinig samenhang zou zijn in vergelijking met het oude regiowerk. De oude geschiedenis van vóór de opheffing van de regiokantoren speelde een enorme rol." Een jaar of vijf geleden was besloten het regionaal werk en de afdelingen op te heffen, evenals de groepen uitkeringsgerechtigden en ouderen. Dat veroorzaakte een hausse aan emoties, vooral onder kaderleden. "Die waren nog niet verdwenen toen ik de

opdracht kreeg een lokaal netwerk van actieve leden en daarmee lokale groepen op te richten. Enerzijds was er de behoefte vanuit alle bonden om de krachten te bundelen en herkenbaar te zijn als de belangenbehartiger op lokaal niveau en anderzijds heerste er scepsis: we zullen wel zien hoe het uitpakt.”

Uit hetzelfde nest

Siwabessy liet zich er niet door afschrikken. “Ik heb wel altijd het vertrouwen gehouden dat het zou lukken. Ik geloof in de kracht van de mensen, van de actieve leden. Hun idealisme zit in hun haarvaten. Zij hebben de vakbeweging groot gemaakt. Het kost even tijd, maar daarna kunnen we de schouders eronder zetten en werken aan een alternatief. Want het streven is om uiteindelijk de beste belangenbehartiger zijn. Wie wil dat nou niet voor haar leden?! In het proces van vernieuwing en versterking maken actieve leden zijn of haar balans op: kan en wil ik in de nieuwe situatie verder?” Een klein deel haakte af, voornamelijk ‘witte’ mannen die jarenlang actief waren binnen de FNV.

En er werden nieuwe stappen gezet. Lokale groepen gingen van start. Scholing, training en materiaal werden aangereikt. Activiteiten, acties en campagnes werden uitgezet. De doelen bij het opzetten van sterke lokale groepen waren onder andere meer nieuwe leden aantrekken en meer ruimte creëren voor vrouwen, etnische minderheden en jongeren. “Mensen moeten zich kunnen herkennen in FNV Lokaal. Deze doelgroepen kregen ook voorrang bij de aanstelling van nieuwe bestuursleden bij de Kamers van Koophandel. Dat is goed gelukt.”

Ze is nooit persoonlijk vervelend benaderd, zegt ze terugblikkend. “Ik ben regiobestuurder geweest dus ik ken het klappen van de zweep. ‘We komen uit hetzelfde nest’, zei ik altijd. Bovendien: ik durf de confrontatie wel aan, zolang ik weet dat we dezelfde belangen hebben. De samenwerking met de bonden is een van de succesfactoren van dit project. De bondscollega’s in de werkgroep FNV Lokaal dragen het project allemaal een warm hart toe. Het zijn goede ambassadeurs, zowel binnen als buiten de bond.”

Om snel te kunnen starten met activiteiten in de diverse gemeenten is, al voordat het besluit door het FNV-congres genomen was, gestart met de projectinrichting. Tijdens het FNV-congres is op een interactieve manier een beeld geschetst van de manier hoe collectieve belangenbehartiging via een FNV-netwerk van actieve leden eruit kan zien. Met de kernboodschap: het gaat om concrete en succesvolle belangenbehartiging. Siwabessy liet zich adviseren door bondscollega’s die deskundig en ervaren waren op het gebied van vrijwilligers. “De werkgroep vrijwilligersmanagement werd benaderd, tips voor profielen, voor de werving en samenstelling van lokale groepen zijn verzameld.

Lokale groepen werden samengesteld vanuit de behoefte aan een goede spreker, een goede schrijver, een goede netwerker, een goede organisator et cetera. De kans om een sterke en herkenbare belangenbehartiger te zijn, is hiermee vergroot.”

Gereedchapskist

“Selfsupport is wat we feitelijk vragen aan onze actieve leden”, zegt Siwabessy. De lokale groepen worden bij de start intensief begeleid en ondersteund. Daarna gaat iedereen op eigen kracht verder en zijn er zeven FNV Lokaal-medewerkers op afroep beschikbaar. Daarentegen kennen de campagnes en actiegerichte activiteiten een stevige ondersteuning. “Een dergelijke werkwijze vraagt om een ‘gereedchapskist’ met voorzieningen als: het snel toespelen van beleidsstandpunten, voldoende en snelle informatie, een digitaal platform waar actieve leden elkaar kunnen bezoeken, informeren en *best practises* kunnen uitwisselen en goede bereikbaarheid regelen, evenals een database met het netwerk van actieve leden.” Jaarlijks verschijnt een beleidskader om aan iedereen te laten zien wat de FNV gaat doen op lokaal niveau. Dat kader wordt steeds opnieuw aangescherpt. “Per onderwerp hebben we de natuurlijke samenwerkingspartners erbij gezocht.”

FNV Lokaal kent een sterk activiteitengerichte werkwijze. Daarmee heeft het ook een aantrekkingskracht op bepaalde groepen leden. “Steeds meer nieuwe actieve leden nemen deel aan FNV Lokaal. Onze scholings- en deskundigheidstrainingen worden daarom zowel ‘s avonds als ook op de zaterdagen aangeboden.”

De rijen sluiten

Siwabessy kijkt tevreden terug op vier jaar FNV Lokaal. Niet overal loopt het op rolletjes, maar er is heel hard gewerkt en behoorlijk wat bereikt. “Niet alleen mijn team, maar ook de bondscollega’s hebben er veel energie ingestoken en zijn vaak aanwezig. Vanaf het begin was er echte betrokkenheid: FNV Lokaal is van ons allemaal. Ook maakten kaderleden op een goede manier de omslag. Ondanks de weerstand is er steeds gecommuniceerd: er is plek voor iedereen, maar niet zonder die andere groepen, die zo lang afwezig zijn geweest binnen de actieve FNV. Alleen zo kunnen we herkenbaar zijn.”

Het doelgroepenbeleid is heel aardig gelukt, vindt ze. “We hebben er veel nieuwe actieve leden bij gekregen, waaronder ook veel vrouwen. Het aantal leden onder etnische minderheden is flink gegroeid, maar naar ons idee nog niet voldoende. Daarin willen we richting 20 procent.” Als ander succes noemt ze de Landelijke Monitor Werk en Inkomen (LMWI). “Veel gemeenten doen mee aan de LMWI. Deze monitor is niet alleen belangrijk als meetlat, maar ook om aanbevelingen ter verbetering te kunnen

doen. Naast de gemeentebesturen staan en actief de belangen in het oog houden.” Haar ambitie voor de komende vier jaar is het bundelen van individuele en collectieve belangenbehartiging op basis van de methode van FNV Lokaal. “Eén beleidskader, één document met speerpunten, één activiteiten- en scholingsprogramma. We vullen elkaar aan op thema’s als de WMO, WWB of armoedebeleid, individuele belangenbehartiging in de vorm van bijvoorbeeld dienstverlening versus collectieve belangenbehartiging, het lobbyen en het beïnvloeden van gemeentelijk beleid. De rijen sluiten. De krachten bundelen. Zo kunnen we de beste belangenbehartiger zijn en herkenbare resultaten laten zien. Daarmee binden we mensen aan ons en verbinden wij ons aan hen.”

DE RESULTATEN

Om de FNV op lokaal niveau tot een belangrijke speler te maken, was en is de inzet van goed opgeleide leden nodig. Met de bonden die in het project actief participeren, te weten ABVAKABO FNV, AOb, FNV Bondgenoten, FNV Bouw, FNV Kiem, FNV Horecabond en FNV Vrouwenbond, is gaandeweg een werving- en begeleidingsmethode ontwikkeld.

Ontwikkeling van lokale groepen

De werving en samenstelling van de lokale groepen was in dit vierjarig project een doorlopend proces met een systematische aanpak. Het werd een coproductie van de vakcentrale en de bonden. De werkgroep Vrijwilligersmanagement van bonden en vakcentrale heeft in de aanloop van het project een belangrijke rol gespeeld in het aanleveren van profielen, competenties en de werving- en selectiemethode voor actieve leden en lokale groepen. Voor de keuze van de gemeenten, waar de activiteiten en de 45 lokale groepen van start gingen, is met de bonden een aantal criteria vastgesteld. De werving- en selectiemethode die in 2005 werd gehanteerd (bonden wierven afzonderlijk onder hun eigen leden) bleek vrij bewerkelijk. Gaandeweg is naar een uniforme werkwijze gewerkt, waardoor er meer aandacht kwam voor de diverse samenstelling van de groepen. Een mix van ‘oude’ en ‘nieuwe’ actieve leden moest garant staan voor het borgen van de al opgedane jarenlange ervaring en expertise. Deze uniforme aanpak had ook nog een aanmerkelijke kostenreductie tot gevolg.

Vanaf 2006 kwam er een eenduidige en verbeterde regie over de totale keten van werving en samenstelling van de lokale groepen. Op basis hiervan werd in 2007 de werving geheel uitbesteed aan een callcenter. De grote bonden (FNV Bouw, ABVAKABO

FNV en FNV Bondgenoten) namen hieraan deel. In 2008 sloot ook de AOb zich hierbij aan.

Eind 2008 zijn er 45 lokale groepen geïnstalleerd en geschoold, ter voorbereiding op hun lobbyactiviteiten en beleidsbeïnvloeding binnen hun gemeenten.

Doelgroepen

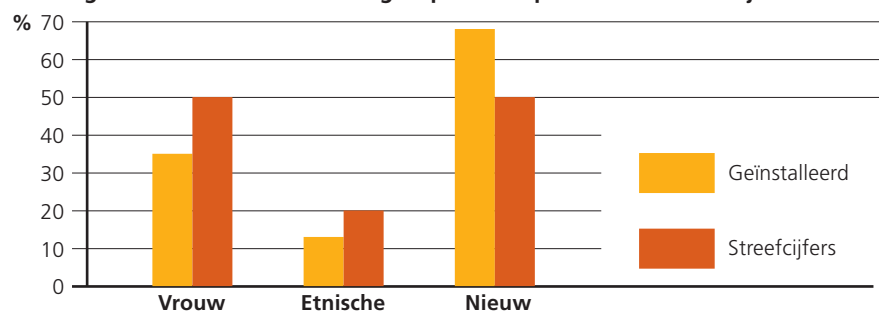
Over de verschillende doelgroepen formuleerden we dat in 2009 50 procent van de actieve kaderleden in de lokale groepen 'nieuw' moesten zijn, dat wil zeggen leden die begin 2006 nog geen actief lid waren. Minimaal 50 procent van de kaderleden moest vrouw zijn en minimaal 20 procent moest tot een etnische minderheid behoren.

Vergelijken we de resultaten met de periode van voor 2005, dan hebben de drie doelgroepen sinds de oprichting van FNV Lokaal groeicijfers laten zien. Het aantal vrouwen is van 35 in 2005 naar 125 vrouwen in 2009 flink gestegen. Procentueel is dit van 18 procent in 2005 naar 35 procent in 2009 gegaan.

Het aantal etnische minderheden werd tot aan 2005 niet geregistreerd, maar een grove schatting van het totale aantal FNV-leden van etnische afkomst komt neer op ongeveer 4 procent (bron: samenstelling uitkeringsgerechtigden & ouderen en FNV-afdelingen). FNV Lokaal heeft nu een percentage van 13 procent (47 actieve leden) weten te behalen. Dat betekent dat we met FNV Lokaal ver boven het gemiddelde zitten. Maar het streven is 20 procent. Daarom wordt een 'aanvalsplan' ingezet om dit aantal alsnog na te streven.

Het aantal 'nieuwe' actieve leden die we hebben weten te interesseren voor FNV Lokaal is tot maar liefst 68 procent gestegen en hiermee is het streefcijfer van 50 procent 'nieuwe' actieve leden ruim behaald. In aantallen betekent dit dat op 23 januari 2009 rond de 360 FNV Lokaal-leden actief zijn, waarvan 243 nieuwe leden.

Totaal geïnstalleerde leden lokale groepen ten opzichte van streefcijfers

Loslaten en opnieuw bouwen

Het loslaten van de oude verenigingsstructuur ging niet zonder slag of stoot. Niet altijd kon er even adequaat of slagvaardig gereageerd worden. Het heeft ons soms kwetsbaar gemaakt.

Het proces van versterking en vernieuwing leidde tot onzekerheid, zowel bij de bestaande groepen als bij de nieuwe mensen. Van enkele leden die zich niet konden verenigen met de werkwijze van FNV Lokaal is helaas afscheid genomen.

De keuze voor het werken met FNV Lokale groepen met een inhoudelijk centrale aansturing heeft inmiddels zijn vorm gekregen. De vernieuwing van de lokale netwerken en de diversiteit neemt toe.

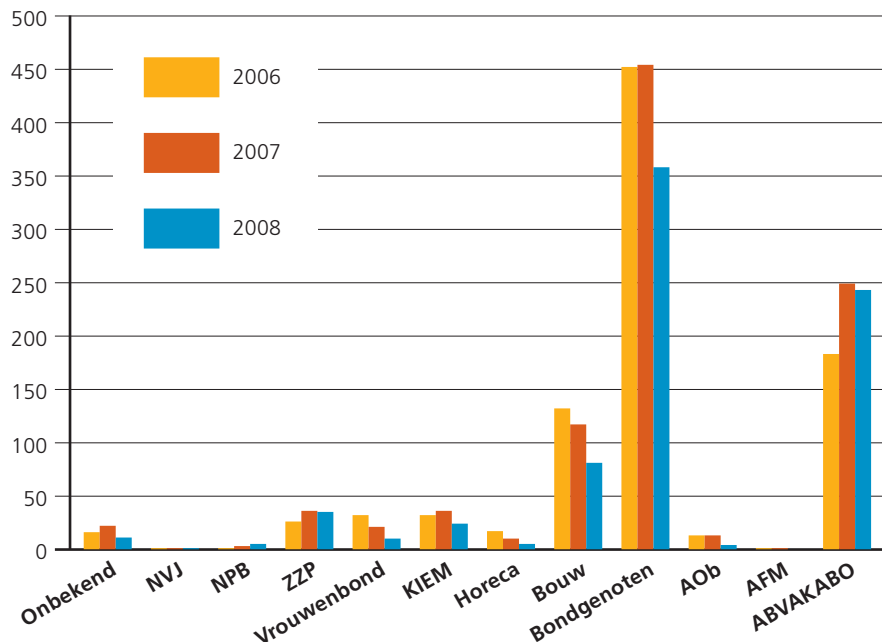
De FNV wil blijvende en gerichte ondersteuning bieden aan actieve leden en lokale groepen om tot concrete en zichtbare resultaten te komen. Steeds meer lokale groepen maken zich de vernieuwde werkwijze eigen en spreken zich positief uit over de veranderingen, zo is gebleken uit de verschillende evaluaties. In tegenstelling tot het verleden spreken de lokale activiteiten een nieuwe groep actieve leden aan. Dit zijn leden die zich voor een bepaalde periode willen verbinden aan een FNV-activiteit. Ze combineren die met andere activiteiten, zoals werk, zorgtaken en vrijetijdsbesteding. De doelstelling van 45 lokale groepen is behaald. We blijven investeren in het borgen van de expertise en nieuwe werkwijze. Dit is noodzakelijk om het effect van het komen en gaan van actieve leden (draaideureffect) op te vangen en de focus te richten op belangenbehartiging.

Scholing en facilitering

Succesvol lobbyen en beleidsbeïnvloeding vragen om goed toegeruste actieve leden. Als inhoudelijke richtsnoer geldt het Beleidskader met FNV-opvattingen over een sociaal en rechtvaardig decentraal beleid. Dit beleidskader verschijnt jaarlijks. Hierin worden de opvattingen van de FNV geformuleerd over het lokale beleid ten aanzien van werk en inkomen. Zowel FNV Lokaal-groepen als FNV-vertegenwoordigers (actieve leden in de besturen van Kamers van Koophandel, ontslagadviescommissies, interregionale vakbondsraden en FNV-cliëntenraadsleden) werken met het beleidskader en vormen verschillende netwerken ten behoeve van collectieve belangenbehartiging.

Tegelijk met het beleidskader verschijnt jaarlijks de scholingsbrochure met een actueel en op maat toegesneden scholingsaanbod, dat bijdraagt aan de succesvolle inzet van de FNV-vrijwilligers in dit project. Het scholingsaanbod is divers, gericht op informatie- en kennisoverdracht en het trainen van vaardigheden.

Deelname scholingsactiviteiten aantal leden naar bond

Tevreden kaderleden

Naast begeleiding en ondersteuning van de FNV Lokaal-groepen is het aanbod van scholing- en deskundigheidsbevordering noodzakelijk. Inhoud en de juiste vaardigheden zijn belangrijke ingrediënten voor goede collectieve belangenbehartiging. Uit de evaluaties van de scholingactiviteiten blijkt dat het merendeel (ruim 75 procent) van de deelnemers zich positief uitsprekt over het aanbod en de kwaliteit. In de periode 2006 – 2008 hebben er in totaal 2631 actieve leden aan het scholingsprogramma deelgenomen en hebben er 41 verschillende scholingsbijeenkomsten plaatsgevonden (sommige scholingsbijeenkomsten vinden meerdere keren in het land plaats). In 2009 worden er 22 verschillende scholingen en trainingen aangeboden. De belangstelling van actieve leden is groot, sommige trainingen kennen een overaanmelding.

Activiteiten op lokaal niveau

Beleidskader

In 2005 is voor het eerst een Beleidskader Lokaal Beleid vastgesteld. Dit document geeft een overzicht van de FNV-standpunten op het gebied van het gemeentelijk beleid rond werk en inkomen. Per thema wordt een overzicht gegeven van relevante ontwikkelingen, de FNV-standpunten, relevante spelers en achtergrondinformatie. Het Beleidskader wordt sindsdien jaarlijks opnieuw vastgesteld. De eerste twee edities waren primair gericht op de leden van FNV Lokaal-groepen. Met ingang van 2007 is de blik verbreed en biedt het document ook nadrukkelijk de basis voor de inzet van andere FNV'ers die lokaal actief zijn, bijvoorbeeld in cliëntenraden, Kamers van Koophandel, platforms arbeidsmarktbeleid en regionale SER'en.

Lokale Monitor Werk en Inkomen

De FNV heeft een lange traditie op het gebied van vergelijkend onderzoek naar het sociaal beleid van gemeenten. Elke twee jaar wordt de Lokale Monitor Werk en Inkomen (LMWI) uitgevoerd, waarin het gemeentelijk beleid wordt getoetst aan criteria van de FNV. Aan de LMWI doen rond de tweehonderd gemeenten mee. Aangezien grotere gemeenten oververtegenwoordigd zijn, hebben de uitkomsten betrekking op een ruime meerderheid van de Nederlandse bevolking.

	2006	2008
Aantal gemeenten	199	215
Aantal inwoners	9,3 miljoen	10,2 miljoen
Aantal berichten in de media	80	96

In het verleden zijn analyses uitgevoerd waaruit bleek dat er een statistisch significante correlatie bestaat tussen de inspanningen van vrijwilligers in het kader van de LMWI en daadwerkelijke verbeteringen van het gemeentelijk beleid. De LMWI is daarnaast een belangrijk instrument om de zichtbaarheid van de FNV op lokaal niveau te bevorderen.

Resultaten 2006

In de berichten over de LMWI is de nadruk gelegd op de kritiek dat gemeenten zich te eenzijdig richten op het 'afschrikken' van bijstandsgerechtigden en dat ze te weinig investeren in werkzoekenden. Daarnaast was er aandacht voor de soms lange wachttijden voor mensen die een uitkering aanvragen. De VNG reageerde kritisch; ze vond dat de FNV door eisen te formuleren voor

gemeentelijk beleid onvoldoende de gemeentelijke beleidsvrijheid respecteert. Ook de gemeente Delft - waar de media het rapport pas na enkele weken oppikten - reageerde kritisch: het rapport 'deugt niet', aldus wethouder Rensen (AD 7/3).

In het verleden zijn er vaak dit soort discussies geweest over het rapport. In vergelijking met voorgaande jaren hebben gemeenten in 2006 opvallend constructief gereageerd; Delft vormt wat dat betreft een uitzondering. Enkele voorbeelden:

Heemskerk: 'De gemeente weet dat er nog onvoldoende huishoudens met een laag inkomen bereikt worden. Daarom is er een onderzoek gestart naar mogelijkheden om de huishoudens die aanspraak kunnen maken op tegemoetkomingen ook daadwerkelijk te bereiken.' (Heemskerk Courant 2/3)

Halderberge: De wethouder denkt dat de nieuwe coalitie met het rapport van de FNV goed werk kan doen. 'Prima timing.' (BN De Stem 9/3)

Waalwijk: Wethouder Van Baardwijk erkent dat Waalwijk nog wat terrein te winnen heeft. 'Ook al doen we het niet slecht. We bekijken momenteel wat we kunnen doen om minima gebruik te laten maken van allerlei potjes die er zijn. Dat gebeurt nog niet genoeg en dat is jammer. Ik heb liever dat dat geld helemaal opgaat.' (Brabants Dagblad 2/3)

Roosendaal: Wethouder Jan Pelle (Sociale Zaken) benadrukt dat het om een 'momentopname' gaat. 'Inmiddels hebben we het nodige verbeterd. Zeker als het gaat om voorlichting aan uitkeringsgerechtigden. Maar het is goed dat ons regelmatig een spiegel wordt voorgehouden. Daar kunnen we alleen maar van leren.'

Hulst: Wethouder Van Driessche: 'Het is goed om verbeterpunten op tafel te leggen en die signalen in goed overleg met de cliëntenraad op de politieke agenda te zetten voor een beter beleid.' (PZC)

Meppel: Wethouder Jan Oldebesten (CDA) van Sociale Zaken is er mee in zijn nopjes. 'Dit geeft een goed gevoel. Er zijn mensen die tekortkomen. Daar proberen we zoveel mogelijk voor te doen. In ons minimabeleid kijken we naar de behoefte van mensen en we zijn bereid daarvoor extra geld beschikbaar te stellen.' De wethouder benadrukt dat zijn gemeente over het minimabeleid nauw overleg voert met de plaatselijke cliëntenraad.

In **Rotterdam** zei de wethouder naar aanleiding van het rapport dat de voedselbanken een schande zijn (FD 16/2). Bij de presentatie kondigde de gemeente bovendien aan dat het stelsel van 'contract compliance' - waarbij sociale eisen worden gesteld aan bedrijven die opdrachten, subsidies of vergunningen krijgen - wordt uitgebreid.

In **Zoetermeer** stelde het CDA raadsvragen over de lange wachttijd bij het aanvragen van een uitkering. (AD Haagsche Courant, 17/2)

In vergelijking met voorgaande jaren overheerst dus de constructieve toon. Dit heeft waarschijnlijk te maken met het feit dat gemeenten en koepelorganisaties vrij intensief zijn betrokken bij de voorbereiding. Wel moet hierbij worden opgemerkt dat een beetje ruzie op z'n tijd goed is voor de publiciteit rond het rapport. Uit de LMWI 2008 bleek dat gemeenten die in 2006 voornemens hebben uitgesproken om hun beleid te verbeteren, dit over het algemeen ook daadwerkelijk hebben gedaan. Meer in het algemeen is een analyse gemaakt van beleidsverbeteringen sinds 2006. Op vijf onderdelen is een vergelijking gemaakt: wordt bijstand voor ouderen met onvolledige AOW uitbesteed aan de SVB, heeft de gemeente onderzoek gedaan naar wat er gebeurt met afhakers, gebruikt de gemeente een bestandskoppeling om minima zonder bijstand te achterhalen die mogelijk recht hebben op kwijtschelding, hanteert de gemeente het uitgangspunt dat scholing niet altijd zo kort mogelijk hoeft te duren, en is er sprake van maatschappelijk verantwoord aanbesteden (of *contract compliance*)?

Beleidsveranderingen 2006-2008

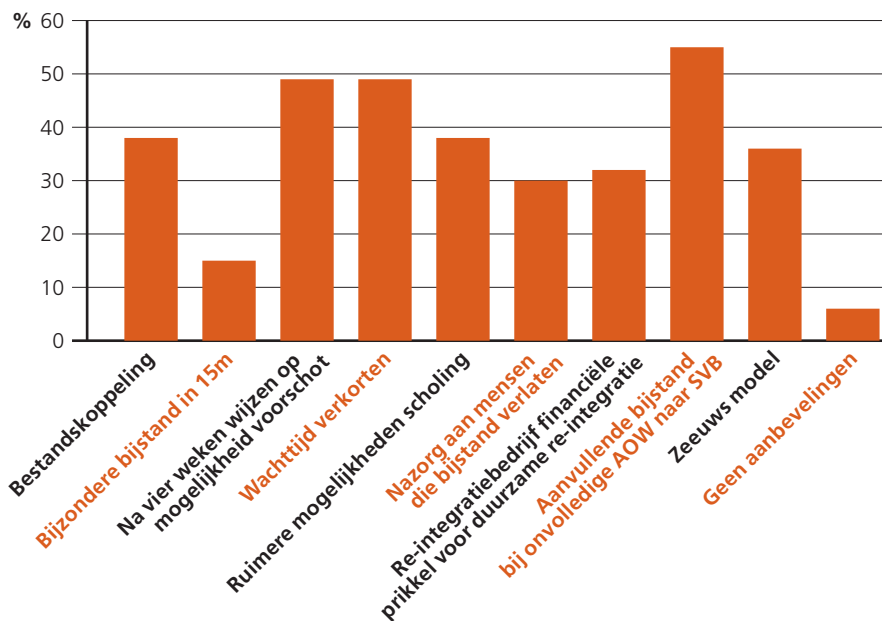
	slechter	gelijk	beter
Onvolledige AOW	0	84	17
Onderzoek afhakers	1	92	7
Bestandskoppeling	12	67	21
Scholing	13	64	24
Maatschappelijk verantwoord aanbesteden	6	60	34

Voor alle onderdelen geldt dat door de bank genomen het gemeentelijk beleid is verbeterd. Dit geldt het sterkst voor het maatschappelijk verantwoord aanbesteden. Ook is een flink aantal gemeenten overgegaan tot het uitbesteden van de aanvullende bijstand.

Voorlopige resultaten 2008

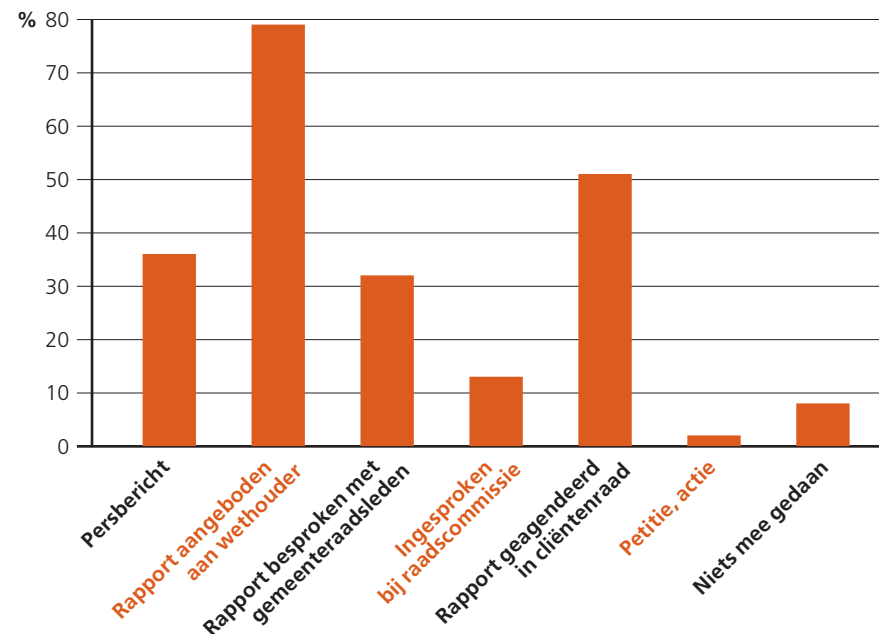
Onlangs is een vragenlijst uitgezet onder vrijwilligers die betrokken zijn geweest bij de uitvoering van de LMWI 2008. Hieronder worden enkele voorlopige uitkomsten gepresenteerd.

Aanbevelingen LMWI 2008

In de eerste plaats is aan respondenten gevraagd welke aanbevelingen zij hebben geformuleerd op basis van het rapport. De belangrijkste thema's die zijn opgepakt, zijn de aanvullende bijstand voor mensen met een onvolledige AOW-uitkering, het verlenen van een voorschot voor mensen die lang moeten wachten na aanvraag van bijstand en het verkorten van de wachttijd, en bestandskoppeling als middel om het bereik van regelingen te vergroten.

Activiteiten na LMWI 2008

Vervolgens is gevraagd op welke manier men het rapport onder de aandacht heeft gebracht. Bijna 80 procent van de respondenten heeft het rapport aangeboden aan de wethouder en ruim de helft heeft het geagendeerd in de cliëntenraad. Als het gaat om het benaderen van de media en het inschakelen van de gemeenteraad is er duidelijk verbetering mogelijk.

In vergelijking met de editie van 2006 lijkt het erop dat veel meer gemeenten toezeggingen hebben gedaan op basis van het rapport. Hieronder een bloemlezing.

Alkmaar: Wethouders Van Veen en Van Dam gaven bij de presentatie van het rapport aan dat de aanvullende bijstand bij onvolledige AOW inmiddels is uitbesteed aan de SVB. Ook is een persoonsgebonden re-integratiebudget ingevoerd. De gemeente is het ermee eens dat het uurtarief voor de thuiszorg verhoogd dient te worden, dit komt nog aan de orde in de raad. Complicerende factor is dat de aanbesteding in samenwerking met veel andere gemeenten wordt gedaan.

Almelo: De wachttijd voor aanvragers van een bijstandsuitkering is gemiddeld vijftig dagen, wat erg lang is. De gemeente stelt echter dat in veel gevallen wel een voorschot wordt verstrekt. Daarnaast wil men extra aandacht gaan besteden aan de samenwerking met het CWI.

Alphen aan den Rijn: Wethouder Hub van Wersch gaat met zijn collega van Sociale Zaken bespreken of het mogelijk is om een onderzoek naar afhakers te doen. De FNV zal verder bij de komende aanbestedingsronde voor de thuiszorg scherp in de gaten houden of de kwaliteit van de zorg en de positie van werknemers gegarandeerd zijn. Het PvdA-gemeenteraadslid Dick Kalkman heeft aangegeven de FNV-aanbevelingen aan de kaak te stellen in de raad en kritische vragen te stellen hierover. In antwoord op zijn vragen zegt de gemeente: geen automatisch voorschot, we hopen meer zicht te krijgen op afhakers nu we zelf de intake weer gaan doen, automatische kwijtschelding met steekproefmatige controle, het aantal bezwaarprocedures lijkt weer te dalen, duurzaam inkopen doen we al.

Breda: De gemeente is er inmiddels in geslaagd de wachttijd voor uitkeringen terug te brengen van meer dan 42 dagen tot iets meer dan 26 dagen. Bij de presentatie van het rapport heeft de wethouder aangegeven dat dit jaar nog wordt beslist over het uitbesteden aan de SVB van de aanvullende bijstand. Zo niet, dan wordt in ieder geval de procedure vereenvoudigd. Daarnaast wordt de FNV betrokken bij een project Samen naar Werk. In het algemeen reageerde wethouder Marja Heerkens op de uitslag van de LMWI: 'Voldoende in 2008 moet in 2010 ruim voldoende worden.' (Bredase bode)

Castricum: Bij de presentatie van het rapport heeft wethouder Hes aangegeven dat de aanvullende bijstand bij onvoldedige AOW wordt uitbesteed aan de SVB. Ook is de gemeente bezig om een procedure in te voeren waarbij aanvragen voor bijzondere bijstand binnen vijftien minuten worden afgehandeld.

Culemborg: De gemeente heeft aangekondigd de aanbevelingen op te pakken: 'Wij nemen het signaal over de bijstand serieus en gaan kijken of en waar we nog ondersteuning kunnen bieden en hoe we cliënten die aan het werk zijn, kunnen helpen om aan het werk te blijven. Daarnaast onderzoeken we welke mogelijkheden we verder nog hebben binnen het minimabeleid, zoals het verkleinen van de armoedeval.' (Zakengids Weekkrant)

Delft: Wethouder Bolten stuurt een notitie aan de raad over het terugdringen van de wachttijd voor aanvragers, over duurzame uitstroom en over afhakers.

Den Bosch: De gemeente heeft zich voorgenomen om onderzoek te doen naar afhakers. Ook gaat ze naar aanleiding van de LMWI een protocol invoeren voor controles die bij mensen thuis worden uitgevoerd, zodat de rechten en plichten helder zijn.

Den Haag: FNV Lokaal en de gemeente gaan in gesprek over een duurzamer re-integratiebeleid. Raadsleden vragen de FNV om een checklist op het gebied van maatschappelijk verantwoord aanbesteden.

Doetinchem: Naar aanleiding van het onderzoek heeft de gemeente de 112 ouderen met onvoldedige AOW, die geen aanvullende bijstand ontvangen, benaderd.

Dordrecht: De gemeente gaat de aanvullende bijstand voor mensen met onvoldedige AOW uitbesteden aan de SVB. Daarnaast wil de gemeente nog meer doen om te zorgen dat mensen duurzaam aan het werk komen, onder meer door meer gebruik te maken van de ervaring die mensen al hebben. 'We gaan een traject opstarten om oude kennis van mensen weer op te frissen', aldus wethouder Hans Spigt in een artikel in de lokale krant Dordt Nu over de overhandiging van het rapport. Pier van de Meer van FNV Lokaal: 'Ik heb tegen Hans Spigt gezegd dat ik verwacht dat ik verwacht dat ze dan [als de volgende monitor verschijnt] op nummer 1 staan. Dat is het positieve effect van de monitor; de gemeenten zien het als een competitie en voelen zich uitgedaagd beter te presteren.' (Dordt Centraal)

Drimmelen: Het rapport is overhandigd aan wethouder Vos. Ze gaat met de aanbevelingen over bestandskoppelingen aan de slag en ook samenwerken met SVB staat hoog op de agenda. De wethouder neemt contact op met haar collega over het gewenste uurtarief van 22 euro bij de aanbesteding van de thuiszorg.

Eindhoven: Deze gemeente kwam als meest sociaal uit de bus. Kersverse burgemeester Rob van Gijzel haalde de uitkomst aan in het dagboek dat hij bijhield voor NRC Handelsblad: 'Wethouder Hans Martin Don (SP) is trots en wij op hem.' De wethouder zelf blijft er nuchter onder: 'Het zijn mooie scores, maar we moeten nu niet op onze lauweren gaan rusten. Zo'n twintigduizend Eindhovenaren leven nog steeds in armoede. We moeten onze inspanningen doorzetten om hun situatie te verbeteren.' (Eindhovens Dagblad).

Eindhoven gaat een bestandskoppeling invoeren om mensen te bereiken die recht hebben op ondersteuning en er wordt gesproken over een onderzoek naar afhakers. De wethouder zal de gemeenteraad en FNV Lokaal informeren over wat er gebeurt met de aanbevelingen van de FNV. Wethouder Don zou later nog naar de LMWI verwijzen om het belang van sterke lokale media te onderstrepen.

Etten-Leur: De gemeente wil het over twee jaar nog beter doen. Wethouder Theo Vaes: 'De monitor houdt ons wakker en scherp. Sociaal beleid is een van de speerpunten van dit college. Over twee jaar hopen we in de top-10 te staan.' FNV Lokaal en gemeente maken een vervolgspraak over het bestrijden van niet-gebruik van inkomensvoorzieningen, waarbij met name ook wordt gekeken naar de positie van werkende armen.

De gemeente heeft een nieuwe vergoeding voor de minima ingesteld, de wachttijd voor aanvragers van een uitkering is korter geworden, de aanvullende bijstand voor mensen met een onvolledige AOW wordt binnenkort tegelijk met de AOW uitbetaald en de gemeente zegt dat het inmiddels beter lukt niet-bijstandsgerechtigden te bereiken met minimavoorzieningen.

Groningen: Wethouder Peter Verschuren zei bij de presentatie van het rapport dat Groningen een *fair trade* stad wil worden en hierover graag in discussie wil met FNV Lokaal.

Haarlem: De gemeente heeft inmiddels de uitvoering van de aanvullende bijstand overgedragen aan de SVB. Bovendien is de wachttijd voor aanvragers van een uitkering inmiddels flink gedaald.

Helden: Er zijn raadvragen gesteld over de wachttijd bij het aanvragen van een uitkering (42 dagen gemiddeld). Overigens is de wachttijd inmiddels gedaald naar gemiddeld 28 dagen in 2007. De gemeente heeft de ambitie om de wachttijd terug te brengen tot een week.

Maastricht: Wethouder Luc Winants stelt dat de gemeente inmiddels op een aantal terreinen verbeteringen heeft doorgevoerd. Het rapport staat geagendeerd in de commissie Economische en Sociale Zaken.

Meppel: De gemeente wil de duurzaamheid van de re-integratie vergroten. 'We moeten dus effectiever worden, werkgevers moeten we stimuleren om bijstandsgerechtigden blijvend in dienst te nemen', aldus Wethouder Scheele. 'Daar is veel inspanning voor nodig: goede scholing, begeleiding, nazorg. In het Werkgeversplatform Arbeidstoeleiding Meppel hebben we dit al besproken. Dat zal de agenda van de re-integratie voor de komende jaren bepalen.' Daarnaast overweegt de gemeente om de aanvullende bijstand voor ouderen met onvolledige AOW uit te besteden aan de SVB.

Moerdijk: De gemeente onderzoekt of het mogelijk is om de aanvullende bijstand voor mensen met onvolledige AOW uit te besteden aan de SVB. Ook zegt wethouder Wil Vissers toe te gaan onderzoeken hoe het bereik is van het minimabeleid. Vissers vindt dat de gemeente goed scoort in het onderzoek, 'maar dat is niet het belangrijkste. Het voornaamste is dat zo'n monitor je scherp houdt, dat je er als gemeentebestuur rekening mee houdt. Het [doel] is dat mensen duurzaam aan het werk zijn en blijven. Daar zetten wij hard op in.'

Terneuzen: Deze gemeente wil in de toekomst de meest sociale van Nederland worden. Als eerste gaat de gemeente proberen om de wachttijden voor uitkeringsaanvragers te bekorten. 'Mensen moeten niet onnodig lang wachten op hun geld', aldus wethouder Co van Schaik. Ook wordt de voorlichting over het minimabeleid verbeterd.

Utrecht: De wachttijd voor aanvragers van een uitkering is te lang, aldus FNV Lokaal. Wethouder Marka Spit zegt dat de gemeente die wachttijd probeert te bekorten door nauwe samenwerking met CWI en UWV. (AD/Utrechts Nieuwsblad)

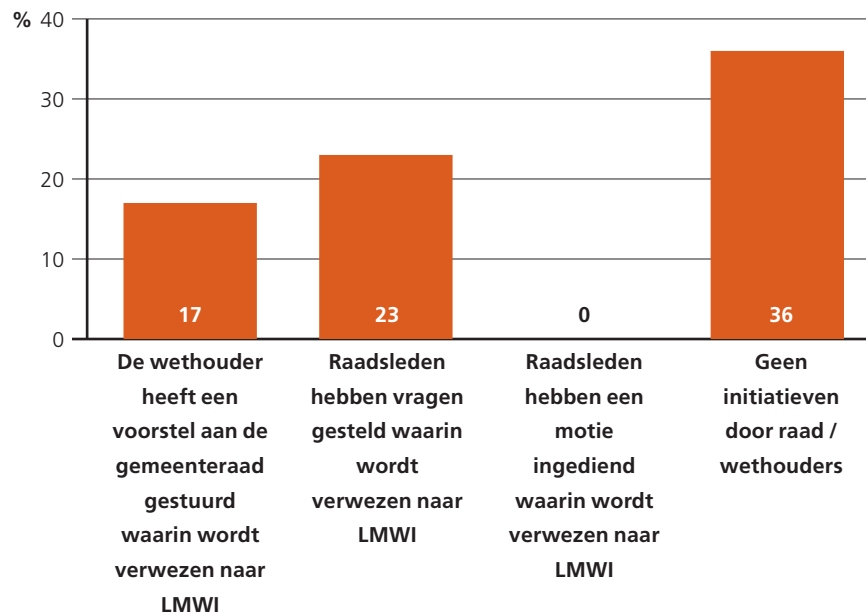
Venlo: Deze gemeente introduceert een aantal nieuwe regelingen voor minima en wil het bereik vergroten. Kinderen uit arme gezinnen krijgen een computer, er komt een nieuwe schoolkostenregeling, minima met een collectieve ziektekostenverzekering krijgen een extra bijdrage in de kosten, lokale heffingen worden automatisch kwijtgescholden aan bijstandsgerechtigden en andere rechthebbenden worden opgespoord via het inlichtingenbureau. 'Venlo kent al een heel behoorlijk minimabeleid. Met een gemiddeld bedrag van ruim

750 euro per gezin scoren we goed in de monitor die de FNV afgelopen voorjaar uit heeft gebracht. Er waren echter ook nog een aantal verbeterpunten die we nu hebben opgepakt. Ik ben erg tevreden over de samenwerking met de cliëntenraad en ook over het uiteindelijke resultaat', aldus wethouder Ramon Testroote (Werk & Inkomen).

Zoetermeer: Tijdens de presentatiebijeenkomst van het rapport heeft de gemeente de ambitie uitgesproken om de uitgaven aan minimabeleid te verhogen naar 750 euro per huishouden met een laag inkomen. Zo wordt de doelgroep van de ziektekostenverzekering verruimd en gaat de gemeente onderzoek doen naar de mogelijkheden voor bestandskoppeling. FNV Lokaal wordt uitgenodigd voor een brainstormbijeenkomst van de commissie Welzijn over de aanbesteding van de thuiszorg.

Zoals gemeld bleek uit de LMWI dat de meeste gemeenten die in 2006 toezeggingen hebben gedaan, inmiddels ook daadwerkelijk verbeteringen hebben doorgevoerd. In de enquête onder lokale vrijwilligers is gevraagd in hoeverre de LMWI 2008 al tot concrete initiatieven heeft geleid.

Totaal geïnstalleerde leden lokale groepen ten opzichte van streefcijfers

Het blijkt dat ongeveer een op de zes gemeenten al concrete maatregelen heeft genomen naar aanleiding van de LMWI en dat in bijna een kwart van de gemeenten het rapport formeel aan de orde is gesteld door raadsleden.

Verkiezingen

Er zijn activiteiten georganiseerd rond de gemeenteraadsverkiezingen in 2006 en de Tweede Kamerverkiezingen in 2006. Rond de provinciale verkiezingen in 2007 zijn geen activiteiten georganiseerd.

Gemeenteraadsverkiezingen 2006

Bij de inzet voor de gemeenteraadsverkiezingen is gebruik gemaakt van de LMWI. Dit onderzoek naar het gemeentelijk beleid is ongeveer een maand voor de verkiezingen gepubliceerd. Het biedt niet alleen inzicht in het beleid van gemeenten, maar ook een analyse van de mate waarin de verschillende politieke partijen verantwoordelijkheid hebben genomen voor een sociaal beleid. In aanvulling hierop zijn de volgende activiteiten georganiseerd:

- Verkiezingsmanifest opgesteld en verspreid (tienduizend exemplaren).
- Handleiding ontwikkeld en zes instructiebijeenkomsten georganiseerd met kaderleden.
- In de aanloop naar de verkiezingen zijn in diverse steden, waaronder Groningen, Amsterdam en Zoetermeer debatbijeenkomsten georganiseerd.
- Publicatie artikelen over de inzet rond de verkiezingen in Zeggenschap en in Socialisme & Democratie.

Tweede Kamerverkiezingen 2006

In aanloop naar de landelijke verkiezingen hebben FNV Lokaal-groepen in Roosendaal, Maastricht, Etten-Leur, Rotterdam en Dordrecht bliksemenquêtes gehouden om na te gaan hoe bewoners denken over de thema's van de FNV-inzet. In totaal zijn er bij deze lokale initiatieven 561 mensen geënquêteerd.

In aanvulling op deze lokale bliksemenquêtes is er geënquêteerd op de ouderenbeurs, FNV Lokaal heeft geënquêteerd op een open dag van een onderwijsinstelling en is er een enquête uitgezet onder etnische minderheden.

Overige activiteiten

Work First

In diverse gemeenten is er ophef over de tewerkstelling van bijstandsgerechtigden. Mensen komen in standaardtrajecten terecht die slecht aansluiten op hun vaardigheden en die weinig meerwaarde bieden voor hun kansen op de arbeidsmarkt. Bovendien zijn er op sommige werkplaatsen klachten over arbeidsomstandigheden en over intimidatie van mensen die contact zoeken met de pers of met journalisten. De FNV heeft een internetpagina gemaakt met achtergrondinformatie over Work First. Daarnaast is een checklist ontwikkeld om het gemeentelijk beleid te beoordelen. Deze checklist is in zeker 28 gemeenten ingevuld.

Inburgering

In samenwerking met het programma etnische minderheden zijn verschillende activiteiten uitgevoerd met betrekking tot de gemeentelijke inburgeringsprogramma's. In 2007 is een verkennende quickscan uitgevoerd onder 41 gemeenten. Het beeld dat uit de quickscan naar voren komt, is dat de Wet inburgering overhaast is ingevoerd en dat het gemeenten grote moeite kost om alles tijdig op orde te krijgen. Dit brengt ook weer onduidelijkheid met zich mee voor degenen die moeten inburgeren. Verder bestaan er zorgen over de kwaliteit van de cursussen door de manier waarop ze worden aanbesteed.

Op basis van de uitkomsten van de quickscan is een checklist gemaakt om het gemeentelijk beleid te beoordelen. Deze checklist is in tenminste 22 gemeenten afgenomen.

Checklist aanbesteding WMO

Door de invoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning (WMO) moesten gemeenten de thuiszorg openbaar aanbesteden. In de media waren al snel geluiden te horen over knelpunten. In de LMWI 2008 zijn die systematisch in kaart gebracht. Bij een op de zeven gemeenten blijken er ontslagen te zijn gevallen bij thuiszorginstellingen. In meer dan een derde van de gemeenten heeft het grotere beroep op alfa-hulp tot tekorten geleid (daarnaast zeggen sommige gemeenten dat er knelpunten zijn tijdens vakantieperiodes). Klachten over de kwaliteit van de thuiszorg komen volgens gemeenten niet zoveel voor. Wel zegt bijna een derde van de gemeenten dat thuiszorgorganisaties in financiële problemen zijn geraakt.

In samenwerking met ABVAKABO FNV is een checklist aanbesteding huishoudelijke hulp ontwikkeld. Deze checklist is gebruikt om bij gemeenten aan te dringen op een

aanbestedingsbeleid waarbij niet alleen de laagste prijs bepalend is, maar ook wordt gekeken naar de kwaliteit van de zorg en van de arbeidsvoorwaarden.

Aanpak discriminatie

Amnesty International heeft in 2007 een rapport gepubliceerd over de aanpak van discriminatie door gemeenten, waarin ook aandacht wordt besteed aan discriminatie op de arbeidsmarkt. Een algemene conclusie van het rapport is, dat gemeenten weinig prioriteit geven aan het bestrijden van discriminatie en nauwelijks antidiscriminatiebeleid voeren.

In samenwerking met het project etnische minderheden heeft FNV Lokaal aansluiting gezocht bij Amnesty International. Dit heeft geleid tot initiatieven in Groningen, Deventer en Culemborg.

Overige lokale activiteiten

De bovenstaande activiteiten zijn landelijk aangestuurd en lokaal uitgevoerd. In aanvulling hierop hebben lokale groepen ook zelf allerlei initiatieven ontplooid. Hieronder worden enkele voorbeelden gegeven.

FNV Lokaal **Culemborg** heeft een onderzoek uitgevoerd onder 165 cliënten naar de uitvoering van de WMO. De rapportage is aangeboden aan B&W en gemeenteraad tijdens een raadsvergadering. Dezelfde groep is bezig met een intensieve lobby om een bureau Sociale Raadsliden gerealiseerd te krijgen, aangezien dit nog ontbreekt in de gemeente. Op lokaal niveau is er weerstand, maar het ziet er naar uit dat er mogelijk een regionale oplossing komt.

De gemeente **Dordrecht** wilde een toegangsprijs van drie euro berekenen voor een voorlichtingsbijeenkomst over de WMO. FNV Lokaal trok aan de bel: zulke bijeenkomsten moeten laagdrempelig zijn.

In **Middelburg, Veere en Vlissingen** dreigde het gehandicaptenvervoer fors duurder te worden (verdubbeling). Diverse maatschappelijke organisaties, waaronder de FNV, hebben alarm geslagen waarna de plannen zijn aangepast.

In **Leeuwarden** heeft FNV Lokaal de wethouder aangesproken op jonggehandicapten die tussen wal en schip dreigen te vallen. De wethouder heeft toegezegd dit op te pakken.

FNV Lokaal **Amsterdam** is gestart met onderzoek onder sociale raadsleden en andere hulpverleners over afhakers en andere problematiek.

FNV Lokaal **Hilversum** heeft een inventarisatie gemaakt van *best practices* rond het lokale arbeidsmarktbeleid.

In het **Noorden** speelt de FNV een actieve rol als het gaat om initiatieven om de werkgelegenheid te bevorderen. In dit kader is ook meegedaan aan een campagne voor de Zuiderzeelijn, al heeft die vooralsnog niet het gewenste resultaat opgeleverd. Ook hebben sociale partners in het noorden zich sterk gemaakt voor scholingsinitiatieven.

FNV Lokaal **Den Haag** heeft samen met het Haags Sociaal Beraad ondersteuning geboden aan een actie voor het behoud van 995 ID-banen. Er is ingesproken bij de gemeenteraad, er is een protestbijeenkomst georganiseerd en er zijn handtekeningen verzameld. Vooralsnog is de uitkomst dat 95 procent van de banen behouden blijft.

In **Meppel** heeft de lokale groep een inventarisatie gemaakt van problemen rond de WMO. Deze wordt nog besproken in de raadscommissie, met inbreng van FNV Lokaal.

FNV Lokaal **Raalte** heeft zich uitgesproken tegen de geheimhoudingsplicht die de gemeente wilde opleggen aan de WMO-adviesraad. De lokale groep heeft navraag gedaan bij twintig gemeentes en kwam tot de conclusie dat geen enkele zo'n streng beleid voerde als Raalte. Inmiddels is het beleid aangepast.

Zichtbaarheid: berichtgeving in de media

Hieronder wordt aangegeven hoeveel berichten er in de lokale media zijn verschenen over lokale FNV-activiteiten. Er zijn gegevens beschikbaar voor de jaren 2006, 2007 en 2008. Daarbij is van belang dat de LMWI altijd vrij veel publiciteit oplevert. Aangezien dit onderzoek in 2007 niet is uitgevoerd, is er in dat jaar minder publiciteit geweest.

	2006	2007	2008
Totaal	121	32	138
Waarvan LMWI	80		96

Voor het jaar 2008 is een vrij gedetailleerd overzicht beschikbaar van de onderwerpen waarin aandacht is besteed in de berichten. Daarbij is overlap mogelijk: in een bericht komen vaak meerdere onderwerpen aan bod. Met name de wachttijd bij het aanvragen van een uitkering, de uitgaven aan het minimabeleid, WMO en Work First hebben veel aandacht gekregen. Daarnaast zijn de scores van gemeenten in het LMWI-onderzoek vaak aan bod gekomen.

Wachttijd aanvraag uitkering	58
Uitgaven minimabeleid	48
Totaalscore bij LMWI	33
WMO	33
Work First	32
Terugval	23
Score LMWI verbeterd	18
Afhakers	16
Aanvullende bijstand	16
Huisbezoeken	15
Lokale groep	12
Werkgelegenheid	10
Diversiteit, discriminatie	6
MVA	3
Bezwaarschriften	2

ERVARINGEN UIT HET LAND

An Thijssen-Lücker van FNV Lokaal Beesel/Venlo

DE STERKE VAKBEWEGING IN LIMBURG

“We moeten zorgen dat we allemaal FNV’ers zijn”, zegt An Thijssen-Lücker van FNV Lokaal Beesel/Venlo. “De FNV realiseerde zich dat ze de grip op het gemeentelijk beleid verloren had. Nu hebben we de mogelijkheid om het gemeentelijk beleid te beïnvloeden.” Daarom vindt ze het belangrijk goede scholing te geven zodat de FNV optimaal vertegenwoordigd wordt.

“Het is een goede zaak dat de FNV op lokaal niveau bezig is”, zegt An Thijssen-Lücker (1946). Ze zit op dit moment in de WAO. Sinds 1987 is ze actief lid van de FNV. “In 1999 zijn alle FNV-afdelingen opgeheven. Ook zeer actieve en goed werkende afdelingen. Dat heeft kwaad bloed gezet. Veel kaderleden voelden zich afgeserveerd en hebben het vakbondswerk voorgoed de rug toegekeerd.” Ook het opheffen van de Uitkeringsgerechtigden en Ouderengroepen (UGO) viel volgens Thijssen-Lücker slecht. “Daar was dezelfde reactie van veel kaderleden als bij het opheffen van de afdelingen.” De mogelijkheid van beïnvloeding van het gemeentelijk beleid was daardoor bijna nul. Daarom is ze zeer blij met de start van FNV Lokaal.

Volgens Thijssen-Lücker is de samenwerking tussen de bonden niet optimaal, maar het gaat beter. Binnen FNV Lokaal zijn mensen van de verschillende bonden actief.

“Vakbonden moeten op bestuurs- en federatieniveau eens eindelijk werk maken van eenheid binnen de FNV. Dat alle vakbonden hun eigenheid willen behouden is normaal, maar binnen de federatie zou eenheid een beter beeld geven van wat de vakbonden en de federatie eigenlijk willen. We moeten zorgen dat we allemaal FNV’ers zijn. FNV Lokaal kan hier een rol spelen. Mensen die de vakbonden en de FNV niet kennen, vinden het maar een zootje ongeregeld.”

Meer scholing

FNV Lokaal begon, maar de kritiek van buiten was niet van de lucht. Thijssen-Lücker refereert aan berichten in dagbladen De Limburger en het Limburgs Dagblad: 'Waar is de sterke vakbeweging in Limburg?' 'Dat was naar onze mening een terechte vraag en wij hebben moeten constateren dat de schrijver gelijk heeft.' Nu is FNV Lokaal Beesel/Venlo actief op het terrein van de minima, jongeren, ouderen en vooral cliëntenparticipatie.

De Lokale Monitor Werk en Inkomen (LMWI), het onderzoek naar gemeentelijk sociaal beleid, mag wat vragen betreft best uitgebreider, denkt Thijssen-Lücker. 'De vragen zijn naar mijn mening te summier om echt een beeld te krijgen van het minimale beleid van de gemeenten. Er wordt niet gevraagd hoeveel geld, dat voor de minima bestemd was, niet benut is en wat er met het overgebleven geld is gedaan.'

De mensen die met LMWI aan de slag gaan, moeten volgens Thijssen-Lücker beter geschoold worden in het kunnen geven van antwoorden en het onderbouwen van de adviezen. 'Ook zou er meer scholing moeten komen voor de mensen die in een of andere vorm van overleg zitten rondom de WMO', aldus Thijssen-Lücker.

Even goed lukt het wel om invloed uit te oefenen. 'De checklist WMO hebben wij aan alle gemeenteraadsleden in de gemeenten Beesel en Venlo persoonlijk toegestuurd. Er zijn in de commissie vragen gesteld aan de wethouder of hij de checklist kende en wat hij ermee gaat doen. Hij heeft toegezegd dat de checklist bij de besprekingen zal worden meegenomen.' Volgens Thijssen-Lücker zijn voor een sterke organisatie de geschoolde kaderleden het allerbelangrijkst. Dat weet ze uit het verleden. 'De FNV heeft tot 1999 een eigen scholingskader gehad. Dat waren kaderleden die door de FNV waren opgeleid. Het waren vrijwilligers. Zij hebben veel kaderleden wegwijs gemaakt binnen de FNV en het gemeentelijk- en landelijk sociaal beleid. De scholing van kaderleden moet terug.'

Abdelkhalik Oakki van FNV Lokaal Amsterdam:

'WE HEBBEN NU HELDER WAAR DE KNELPUNTEN LIGGEN'

In Amsterdam zijn veel belangengroepen actief. Ook de FNV-bonden roeren zich als het gaat om WMO of armoedebestrijding. FNV Lokaal is vanaf begin 2007 actief in deze gemeente en is actief binnen de Alliantie voor een Rechtvaardig Amsterdam (ARA). Abdelkhalik Oakki richt zich vooral op Amsterdam-West. Hij is blij met de lokale groep, maar hoopt dat er meer bondsleden actief gaan worden.

'Het is een goede zaak dat de FNV lokale groepen heeft. Daarmee kun je het beleid in de gemeenten beïnvloeden. Ik ben zelf actief in Bos & Lommer, dus Amsterdam-West. Het is nodig om lokaal aanwezig te zijn want zo kan de FNV het beleid controleren. Ik merk aan de mensen dat ze dat nodig hebben. We proberen hun ideeën naar voren te brengen. In Amsterdam-West is nog geen duidelijk beleid op het gebied van de WMO, ze zijn nog aan het experimenteren.'

In Amsterdam-West is 60 procent allochtoon en daarnaast kampt het gebied met allerlei sociale problemen. De armoede ligt gemiddeld hoger dan in andere stadsdelen, evenals de werkloosheid. Drie stadsdelen in West zijn als Vogelaarwijken aangemerkt. 'In het verleden is er veel onrust geweest, maar dat is nu wel verbeterd', vertelt Abdelkhalik Oakki (1957). 'Er zijn bijvoorbeeld projecten gestart om jongeren van school naar werk te begeleiden. Ouders worden bezocht en betrokken bij initiatieven om jongeren meer perspectief te bieden.'

Re-integratiebureaus afschaffen

Oakki volgt op dit moment een opleiding netwerkbeheerder en doet vrijwilligerswerk bij het Cultureel Jongeren Centrum. Hij ziet 'welzijn' als belangrijk speerpunt voor FNV

Lokaal, maar ook armoedebeleid. Oakki vindt dat de re-integratiebureaus moeten worden afgeschaft. "De gemeente stopt daar heel veel geld in, maar de mensen komen niet aan het werk. Mijn voorstel is: laat die mensen vrijwilligerswerk bij maatschappelijke of vrijwilligersorganisaties doen. Daarmee doen ze iets voor de samenleving en doen ze ook nog werkervaring op. Verder moeten ze de mogelijkheid krijgen een opleiding te volgen en moeten ze bemiddeld worden als een werkgever bij het CWI aanklopt."

Oakki is enthousiast over het bestaan van de lokale groepen, maar betreurt het dat er zo weinig leden actief zijn. "De leden zouden meer betrokken mogen worden", stelt Oakki. "Alle FNV-bonden zouden hun leden moeten stimuleren om actief te worden in FNV Lokaal."

Sinds het ontstaan van FNV Lokaal Amsterdam heeft Oakki een aantal positieve ervaringen gehad. "De FNV heeft een bijeenkomst georganiseerd over allerlei onderwerpen, zoals de WMO en de WWB. Positief is overigens ook de Lokale Monitor Werk en Inkomen, waarover we nu met de centrale stad en de deelraden aan het spreken zijn."

Binnen de Alliantie voor een Rechtvaardig Amsterdam (ARA) werkt FNV Lokaal samen met diverse migrantenorganisaties, organisaties van uitkeringsgerechtigden en kerkelijke organisaties. "In juni 2008 hebben we samen met ARA een conferentie georganiseerd over het gemeentelijke armoedebeleid. We willen zoveel mogelijk informatie verzamelen en die aanbieden aan de gemeente Amsterdam, zodat scheve situaties kunnen worden aangepakt. We willen meer een adviesrol richting beleidsmakers vervullen. We hebben tot nu toe geen demonstraties of acties georganiseerd. Daarvoor zijn we nog te klein."

Yvonne Simjouw van FNV Lokaal Breda:

'WE GAAN LATEN ZIEN DAT WE ER ZIJN'

In het eerste jaar dat Yvonne Simjouw bij FNV Lokaal Breda kwam, is de groep vooral bezig geweest met opstartperikelen. Maar nu zijn ze aan de slag. De focus ligt op de WWB en de WMO. FNV Lokaal volgt het gemeentelijk beleid kritisch. "Het gaat om participatie", zegt Yvonne Simjouw. "Hoe bereik je de mensen die de hulp nodig hebben en het effect van het beleid het eerst voelen? FNV Lokaal kan daarin een schakel zijn."

Ze vindt het heel goed om lokaal actief te zijn en noemt FNV Lokaal een goed initiatief. "Ook de samenwerking tussen de verschillende bonden is een goed uitgangspunt", zegt Simjouw (1967). "FNV Lokaal kan een brug slaan, zowel tussen de bonden op lokaal niveau als tussen de bonden en de gemeente." Wel vindt ze het jammer dat FNV Lokaal gebaseerd is op uitsluitend vrijwilligers. "Het zou, zeker in de opstartfase, beter zijn geweest als de ondersteuning professioneel was geregeld, dan hadden we veel sneller kunnen opereren. We hebben een opstartprobleem gehad, dat had alles te maken met oude patronen en nieuwe leden. Dat heeft lang geduurd, mede doordat er geen ondersteuning was. Ik zou willen dat er een mix van vrijwilligers en professionals was, vooral in de kerngroep."

In het werk van FNV Lokaal Breda gaat het volgens Simjouw in eerste instantie om participatie en draagvlak van de burgers van de gemeente. "Dan kom je vanzelf uit bij onder meer de WMO en de WWB. Ik kom uit de thuiszorg. Er wordt van burgers steeds meer eigen verantwoordelijkheid verwacht. Er is een groep die dat makkelijk kan, maar er zijn mensen die dat niet aankunnen, met name mensen van boven de zeventig, of mensen met een beperking, die moeten daarbij geholpen worden."

De hele WMO is gebaseerd op zelfstandigheid, zegt Simjouw. "De gemeente faciliteert,

maar de burgers moeten het doen. Ze weten echter helemaal niet hoe de wet eruit ziet. Het gaat heel snel, er is heel veel veranderd. Vooral de mensen die ik spreek bij de thuiszorg snappen er helemaal niks van, die willen weten wanneer Rietje langskomt om schoon te maken. Je kunt niet uitleggen wat je wel of niet mag van de gemeente. Dat snappen ze niet en ze kunnen het niet overzien. Nogmaals: het draait allemaal om participatie. Hoe bereik je de mensen die de hulp nodig hebben en het effect van het beleid eerst voelen. FNV Lokaal kan daarin een schakel zijn.”

Verjonging van de kerngroep

FNV Lokaal Breda richt zich daarom heel sterk op de WMO en de WWB. “En dan vooral op het beleid dat de gemeente heeft gemaakt en wat er daadwerkelijk wordt uitgevoerd. Maar ook hoe dit beleid beleefd wordt en wat de verbeterpunten zijn. Daarin willen we het beleid beïnvloeden. Een ander punt is: hoe bereik je mensen en wat hebben ze te zeggen? Ook daar ligt voor ons een rol.”

FNV Lokaal Breda is in mei 2008 tegelijk met de aftrap van de Landelijke Monitor Werk en Inkomen (LMWI) gepresenteerd. “Voor de buitenwereld bestaan we sindsdien. Ik ben er eind 2007 bij gekomen en sinds oktober 2008 ben ik coördinator. Vanaf het begin waren er interne zaken die opgelost moesten worden. Er zijn verschillende aftrapmomenten geweest. De samenstelling en doelstelling wisselden steeds, behalve de voorzitter. Die is inmiddels weg en sindsdien gaat het beter. We streven naar een vertegenwoordiging van alle actieve Bredase FNV-bonden in FNV Lokaal Breda. Dat is redelijk gelukt. Het eerste succes is dat ANBO nu volwaardig lid is van FNV Lokaal Breda. De kerngroep van FNV Lokaal Breda bestaat uit zeven mensen.”

In Breda heeft de groep een activiteit rondom de LMWI uitgevoerd. “Daarop kregen we zeer positieve reacties. De lokale krant heeft er bijvoorbeeld aandacht aan besteed met foto. Daarna was het stil door intern gedoe. Nu hebben we een heel stabiele kerngroep. Ik ben zeer optimistisch over de toekomst van FNV Lokaal Breda. De verwachtingen van andere instanties zijn ook positief, evenals van de mensen die betrokken zijn bij re-integratietrajecten en de migrantenraad.”

Over de ondersteuning van de vakcentrale is Simjouw tevreden. “Vooral rondom de LMWI hebben we veel aan de mensen van de vakcentrale gehad. Op papier is er meer dan voldoende informatie en ondersteuning. Maar praktisch kan ik er niet veel over zeggen omdat we tot nu toe niet veel publieke acties hebben gevoerd. De komende tijd gaan we laten zien dat we er zijn. Dat is nu onze prioriteit. En dat gaat ook lukken, daar ben ik zeer optimistisch over. Verjonging van de kerngroep is ook een prioriteit van ons. De gemiddelde leeftijd is hoog en daar moeten we wat aan doen. Daarin hebben we de ondersteuning hard nodig. Dat kan informatie zijn, maar ook praktische ondersteuning.”

Wim Deijkers van FNV Lokaal Utrecht:

‘WE TELLEN GEWOON MEE’

Begin 2007 startte FNV-Lokaal Utrecht met drie thema's: de Wet maatschappelijke ondersteuning (WMO), inburgering/AOW-hiaat en de Wet werk en bijstand (WWB). “Als vakbond hebben we een zeer belangrijke rol en een goede invloed op lokaal beleid”, zegt Wim Deijkers.

“FNV Lokaal volgt de gemeente Utrecht kritisch bij de uitvoering van de WMO. Tot nu toe loopt alles heel netjes”, zegt Wim Deijkers (1945) van FNV Lokaal Utrecht. Als ICT'er heeft hij ruim veertig jaar gewerkt en bijna altijd was hij zeer actief bij de vakbond. Al een paar jaar werkt Deijkers niet meer. Maar het vakbondswerk heeft hij nooit verlaten. Hij is vanaf het begin betrokken bij FNV Lokaal. “In het begin was ik terughoudender. ‘Er komt nóg een maatschappelijk betrokken organisatie bij’, dacht ik. Maar ik deed toch mee”, zegt hij.

Begin 2007 startte FNV Lokaal Utrecht met drie thema's waaromheen werkgroepen zijn geformeerd: de Wet maatschappelijke ondersteuning (WMO), inburgering/AOW-hiaat en de Wet werk en bijstand (WWB). “Het was niet makkelijk om een organisatie opnieuw op te starten. Er was geen duidelijke structuur. Maar als je nu na twee jaar terugblijkt, gaat het goed. We tellen gewoon mee.” Elke werkgroep heeft inmiddels een reeks aan speerpunten geformuleerd op basis waarvan ze hun activiteiten ontwikkelen. “FNV Lokaal Utrecht is zeer tevreden over de werkwijze die door de gemeente gevolgd is bij de aanbesteding van de thuiszorg”, zegt Deijkers. “Daarmee verdient de gemeente Utrecht van ons complimenten. Maar FNV Lokaal heeft hierin wel een rol gespeeld”, zegt hij trots. Hij is zeer blij met de vliegende start van FNV Lokaal. “Zo hebben we als vakbond een zeer belangrijke rol en een goede invloed op lokaal beleid.” De samenwerking tussen de bonden en FNV Lokaal gaat aldoor beter. “Als FNV Lokaal

maken we steeds meer gebruik van de mogelijkheden van de bonden en zij ook van ons. Tenslotte zijn we één familie. De samenwerking tussen FNV Lokaal en ANBO is gerealiseerd. Dat betekent dat de leden naast de vertrouwde hulp vanuit hun sectorbond gebruik kunnen maken van de ANBO-dienstverlening. Door het lokale seniorenwerk van de FNV-bonden bij ANBO te bundelen, worden de belangen van ouderen, al of niet lid van een van de bonden, nog beter behartigd. Ook de samenwerking met de FNV Vakcentrale verloopt goed. Alleen zouden we een enkele keer iets meer aandacht willen van de top.”

Klachtenregistratie WMO

Volgens Deijkers zijn er velen die de ondersteuning van de WMO nodig hebben, maar niet van het bestaan van de WMO weten. “Ze weten niet hoe ze een aanvraag moeten indienen. Naast service via internet moet er een aanspreekpersoon zijn. Voornamelijk de oudere allochtonen hebben baat bij direct en persoonlijk contact. Pas na persoonlijk contact wordt de hulpvraag duidelijk.”

Begin april 2008 presenteerde FNV Lokaal Utrecht het onderzoek Lokale Monitor Werk en Inkomen (LMWI). “We hebben een discussiemiddag georganiseerd over de Utrechtse aanpak. Het sociaal beleid van de gemeente Utrecht is door FNV Lokaal tegen het licht gehouden. De uitkomsten van het onderzoek hebben we aangeboden aan de wethouder Sociale Zaken en de Utrechtse politiek.”

Hoewel het Utrechtse beleid duidelijk is verbeterd, is het nog lang niet genoeg, denkt Deijkers. “Het rapport biedt tal van aanknopingspunten voor de gemeente om het beleid in Utrecht nog socialer te maken. Deze kwamen tijdens de discussie aan bod.” Toen in 2007 de WMO werd ingevoerd, kwam de gemeente Utrecht met een notitie over de WMO. Nu, twee jaar later, wordt op al die terreinen hard geëvalueerd. Ook is het functioneren van de WMO-raden in verschillende instanties geëvalueerd, zoals bij Zorg en Welzijn en Cliënten Belangen Utrecht. FNV Lokaal werkt aan een evaluatie op het terrein van de WWB. “We worden steeds meer serieus genomen door de gemeente”, zegt Deijkers. “Omdat we op al de terreinen actief zijn en de FNV is een belangrijke partner als het om sociaal beleid gaat.”

In Utrecht gaat het met het sociaal beleid sinds twee jaar wel beter, maar FNV Lokaal is niet kritiekloos. “Een klachtenregistratie van de WMO is noodzakelijk. De gebruikers zullen niet snel klagen, omdat ze toch in een afhankelijke positie zitten. Wij willen weten hoeveel klachten uiteindelijk terecht zijn gekomen bij de ombudsman. Want aan de hand van de klachten kan worden gemeten hoe de WMO in de gemeente Utrecht functioneert.”

Marijke Bijl van FNV Lokaal Den Haag:

'HET GAAT EROM DAT JE MENSEN BIJ ELKAAR BETREKT'

Den Haag kent een lange traditie van lokale belangengroepen. FNV Lokaal, dat sinds 2008 een herstart beleefde, heeft zich aangesloten bij het Haags Sociaal Beraad. Gezamenlijk hebben ze onder meer acties gevoerd voor het behoud van ID-banen. Marijke Bijl is tevreden over die samenwerking en ziet ook nieuwe kansen.

“Met FNV Lokaal kunnen bonden binnen een gemeente meer en beter samenwerken. Het zou goed zijn als op termijn de bonden die lokale samenwerking echt als onderdeel van het bondswerk gaan zien. Dat is nu nog niet het geval en dat is jammer, want je kunt zo de onderkant van de arbeidsmarkt beter bereiken, daar waar veel flexibele banen zijn. Je kunt een ander soort vastigheid creëren. Mensen vallen niet meer in één beroepsgroep en zijn daardoor minder grijpbaar voor de bonden. Daarom is gezamenlijke actie belangrijk.”

Marijke Bijl (1955) werkt in het dagelijks leven bij Okia, een ondersteuningscomité voor illegale arbeiders. Ze is sinds een jaar betrokken bij FNV Lokaal Den Haag. “Op gemeentelijk niveau zijn er gezamenlijke acties gevoerd rondom de schoonmakerscampagne. De arbeidsomstandigheden van schoonmakers zijn vaak slecht. Ze werken een paar uurtjes per dag op verschillende momenten. Hebben geen aaneengesloten uren en daardoor amper tijd voor hun kinderen. Bovendien hebben ze een te laag inkomen.”

FNV Lokaal heeft, net als mensen van kerken, migrantenorganisaties en bewonersorganisaties, aan de acties meegedaan om de opdrachtgevers van de schoonmaakbedrijven hierop aan te spreken. “Schoonmakers en solidaire organisaties hebben gezamenlijk delegaties gevormd die bij de opdrachtgevers langsgingen om ze te

confronteren met hun maatschappelijke verantwoordelijkheid. We zeiden: 'We kijken mee welke contracten u afsluit met schoonmaakbedrijven. Let niet alleen op de kosten, maar ook op de arbeidsomstandigheden.' Dat lukte."

Daarnaast is er veel gedaan om mensen bij de campagnes te betrekken. "We zijn langs koffiehuisen en buurthuizen gegaan en er bleek veel betrokkenheid. Op lokaal niveau sta je er letterlijk naast. Het is mooi dat je mensen kunt inschakelen en niet al te tuttig doet over wie lid is en wie niet. Het gaat erom dat je mensen bij elkaar betreft. In bepaalde sectoren waar we ons op richten, zoals de tuinbouw, is misschien 3 procent lid. En juist daar moet je nieuwe vormen vinden."

Duurzaam inkopen

Bijl ziet in 'leefbaar loon' een belangrijk speerpunt voor FNV Lokaal. "Het streven naar een leefbaar loon is een mooi concept waarin je een hoop bij elkaar kunt brengen. Het gaat niet alleen om loon, maar ook om contractduur, arbeidstijden en bestaanszekerheid. We hebben in het voorjaar 2008 een avond georganiseerd voor mensen uit de post- en agrarische sector en voor schoonmakers. Dat ging over de onderkant van de arbeidsmarkt. Die avond vond plaats net nadat de schoonmakers een overwinning hadden behaald in hun strijd voor een betere cao. We wilden het breder trekken. Er kwam een gevarieerd gezelschap. We bespraken vragen als: Wat gebeurt er in je sector? Zie je veel flexibiliteit zoals tijdelijke contracten en stukloon? Wat is belangrijk voor jullie? Aaneengesloten werkuren, goede huisvesting, veiligheid. Mensen konden zich herkennen in elkaars verhalen. 'Wat kunnen we doen?', vroegen we. Een leefbaar loon vragen, elkaar steunen met acties."

Ze ziet een koppeling met het verplichte duurzaam inkopen, dat in 2010 voor gemeenten gaat gelden. "FNV Lokaal kan inzetten op dat leefbaar loon, gemeenten zouden daarover bepalingen moeten opnemen in de contracten die ze sluiten. Als FNV moeten we mensen daarover laten meepraten. Als je mensen hun eigen verhaal laat vertellen, kun je ook andere discussies meenemen, zoals de positie van de kinderen, segregatie of het gevoel niet bij de samenleving te horen. Daardoor komt in een stad misschien meer begrip voor deze problematiek."

De FNV was ook betrokken bij succesvolle acties om de ID-banen in Den Haag te behouden. "De gemeente investeert nu 24 miljoen euro om in elk geval een deel van de ID-banen in stand te houden. Er kwam goede feedback op deze acties en ook op 'leefbaar loon'. Ik kom mensen tegen die vragen wanneer we hiermee doorgaan. Er is veel behoefte aan uitwerking en voortgang."

Met de ondersteuning vanuit de FNV Vakcentrale is Bijl tevreden. "Die is heel goed. Als het bijvoorbeeld om leefbaar loon gaat: de vakcentrale heeft er een mooi stuk over

geschreven wat we weer konden gebruiken. Het helpt mensen om verder te denken. De vakcentrale volgt FNV Lokaal en allerlei ontwikkelingen die in het buitenland spelen. Die ervaringen geeft men door en dat is inspirerend. Mensen bij de FNV zijn gemakkelijk te benaderen. Er zijn ook genoeg buttons en actieshirts beschikbaar, maar mij interesseert meer de inhoudelijke ondersteuning. Daar krijgen we voldoende van."

Jolanda Nibte van FNV Lokaal Amsterdam:

'WE GAAN ONS BETER PROFILEREN'

FNV Lokaal Amsterdam is sinds begin 2007 actief. Jolanda Nibte heeft zich in de herfst van 2008 bij de groep aangesloten en richt zich vooral op Amsterdam-Zuidoost. Ze ziet veel mogelijkheden voor FNV Lokaal, maar vindt dat haar groep meer zichtbaar moet worden. Ook ziet zij graag meer actieve leden.

"Het is heel goed dat de FNV op gemeentelijk niveau actief is, omdat het een kritische groep is die kijkt naar wat er in een stad speelt en dat aankaart. Dat hoeft niet meteen tot resultaat te leiden, maar het is wel belangrijk om op de hoogte te zijn van alles." Jolanda Nibte (1963) is overtuigd van het nut van FNV Lokaal. "Alleen moeten we ons wel beter gaan profileren, want mensen kennen ons nog niet." Nibte heeft vooral zicht op het stadsdeel Zuidoost, omdat ze daar al 23 jaar woont. "Zuidoost is heel divers, kleurrijk, levendig. De diversiteit zit onder andere in de diverse culturen die er wonen, die is van alle geledingen. Wel zie ik de groep werkende armen groeien en dit heeft invloed op de ontwikkeling van mensen."

Echt het veld ingaan

Afgezien van onderwerpen als de WWB, armoedebeleid, werk en diversiteit, zou FNV Lokaal zich volgens Nibte ook moeten richten op de groep van nul tot 25 jaar. "Deze groep kinderen, jongeren en jongvolwassenen zijn de toekomst. Daar is nog veel informatie, voorlichting en hulp te bieden. We moeten echt het veld ingaan, echt naar de mensen toe. Door middel van onder meer enquêtes gaan wij diverse instellingen als DWI, UWV, schuldhulpverlening, rechtswinkels et cetera onder de loep nemen. Wat doen zij om mensen een ander of beter perspectief te bieden? We willen vaker advies geven en mensen mobiliseren. Meer ervaringsverhalen verzamelen, voorlichting geven

over de rechten en plichten van mensen. Zodat de afstand tussen burgers en de gemeente kleiner wordt.”

Ze werkt drie dagen in de week bij een servicebureau dat opvoed- en opgroei-ondersteuning en trainingen geeft aan onder meer overheden, instellingen en beroepskrachten. Verder geeft ze EVC-training aan allochtone vrouwen. “Dat is een project van de FNV Vrouwenbond, waarmee we vrouwen leren inzicht te verwerven in hun kwaliteiten en competenties. Hierdoor krijgen vrouwen meer zelfvertrouwen, respect en bewustwording van wat ze kunnen. Dit vergroot de kansen van vrouwen op de arbeidsmarkt.”

Er gaat wel een hoop tijd zitten in al deze werkzaamheden. “Ik heb nog een thuiswonend kind, een pleegdochter met zoontje die nu op zichzelf woont, vele sociale contacten en interesses, dus ik moet mijn werkzaamheden goed plannen. Maar ik neem wel tijd voor FNV Lokaal, omdat ik dat belangrijk vind.”

Jolanda Nibte wil graag dat FNV Lokaal meer informatie gaat geven rondom de WMO. “Een aantal van onze mensen zijn al gespecialiseerd in de WMO, maar zij zijn nog niet zo zichtbaar. Er zit zoveel expertise in onze groep, maar die wordt niet optimaal gebruikt. Ik merk dat mensen niet weten waar ze recht op hebben. Bijvoorbeeld de groep mantelzorgers is te weinig op de hoogte van hun rechten, terwijl die zich soms bijna kapot werken. Ze weten niet waar ze de juiste ondersteuning vandaan kunnen halen. Daar moeten we veel meer werk van gaan maken.”

Ze is tevreden over de ondersteuning vanuit de FNV Vakcentrale. “Deelname aan congressen, bijeenkomsten, trainingen en materiaal is altijd goed geregeld.” Ze zou wel meer betrokkenheid en contact vanuit de verschillende bonden willen zien. Ze is van mening dat bij de bonden veel expertise aanwezig is. “Ik denk dat wij in de praktijk tegen dezelfde zaken aanlopen en dat we ervaringen meer moeten gaan delen.”

CONCLUSIES EN AANBEVELING

In 2005 is het project FNV Lokaal van start gegaan, met als doel om het vrijwilligersbestand diverser te maken, de zichtbaarheid van de FNV op lokaal niveau te vergroten en effectieve invloed uit te oefenen op het sociaal beleid van gemeenten. Deze doelstellingen zijn grotendeels gerealiseerd.

De resultaten zijn tot stand gekomen dankzij intensieve samenwerking tussen vakcentrale en bonden. De tussentijdse evaluatie in 2007 liet al zien dat zowel vakcentrale als bonden tevreden zijn over de behaalde resultaten. Deze positieve lijn heeft zich voortgezet, terwijl op onderdelen de kritische feedback tot verbetering heeft geleid.

De vernieuwing van de lokale netwerken heeft zijn vorm gekregen. De statistieken laten zien dat het ook gelukt is om het relatieve aandeel vrijwilligers van etnisch afkomst, vrouwen en nieuwe actieve leden te vergroten. Blijvende en gerichte ondersteuning is noodzakelijk om zowel de ‘nieuwe’ als ‘oude’ actieve leden binnen boord te houden. Mede dankzij faciliteiten als scholing, training, handboeken, website en nieuwsbrieven breidt het netwerk van actieve vrijwilligers zich uit en daarmee groeien de slagkracht en zichtbaarheid van de FNV op het lokale niveau.

De doelstelling rondom ledenwinst is in de loop van het project bijgesteld. Er is gekozen om aan te sluiten bij de ledenwervingscampagnes van de gezamenlijke bonden en vakcentrale.

Verschillende metingen tonen aan dat de beïnvloeding van het gemeentelijke beleid steeds effectiever wordt. Op grote schaal nemen gemeenten de aanbevelingen van de FNV over. De FNV treedt daarbij zowel zelfstandig op als in samenwerking met andere lokale organisaties.

Aanbeveling

Het belang van het gemeentelijk sociaal beleid zal de komende jaren alleen maar toenemen. FNV Lokaal heeft een effectieve aanpak ontwikkeld om dit beleid te beïnvloeden en om daarbij de diversiteit en de zichtbaarheid van de FNV te vergroten. Er is alle reden om deze werkwijze voort te zetten en op een aantal onderdelen verder te ontwikkelen. Aandachtspunten daarbij zijn integratie met de lokale structuur van de ANBO en het sterker aanhalen van de samenwerking met bondcollega's, ook in sectoren. Daarnaast is het van belang dat vrijwilligers in gemeenten waar geen formele FNV Lokaal-groep is, optimaal gebruik kunnen maken van het materiaal dat voor de lokale groepen wordt ontwikkeld.

BIJLAGE

In de werkgroep Bonden en FNV Lokaal die als stuurgroep voor het projectteam FNV Lokaal heeft gefungeerd, zijn de volgende personen actief:

	Naam	Bond
1	Marta Rotgers	ABVAKABO FNV
2	Pieter Visser	ABVAKABO FNV – actief lid
3	Liane Wubbels	ANBO (per januari 2009)
4	Joop Kraan	AOb FNV
5	Margreet Jansen	FNV Bondgenoten
6	Kirsten Smit	FNV Bouw
7	Klara Codrington	FNV Bouw
8	Wim Oorburg	FNV Bouw – actief lid
9	Gerard Kogelman	FNV Horecabond – actief lid
10	Irene Helle	FNV Kiem
11	Nanny Anderson	FNV Kiem – actief lid
12	Els Westdijk	FNV Vakcentrale lid projectteam
13	Henny Siwabessy	FNV Vakcentrale projectleider
14	Tineke van der Kraan	FNV Vrouwenbond
15	Johanneke Knol	FNV Vakcentrale project secretariaat

COLOFON

Uitgave	Stichting FNV Pers
Redactie	Henny Siwabessy en Dirk Kloosterboer
Interviews	Mehmet Ülger en Astrid van Unen
Productie en eindredactie	FNV Marketing & Communicatie
Vormgeving	B5: Boudewijn Boer, Bolsward
Portretfotografie	Anne Hamers
	Gerard Til (pagina 5)
Coverillustratie	XXS en FNV Repro
Drukwerk	Grafimedia De Bruijn

Amsterdam, mei 2009